

श्रीमद्भगवद्गीता : अध्याय -15

अथ पञ्चदशोऽध्यायः । पुरुषोत्तमयोगः
श्रीभगवानुवाच ।

उर्ध्वमूलमधःशाभमश्वत्थं प्रादुरव्ययम् ।
छन्दांसि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित् ॥ १५-१॥

अधश्चोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाभा गुणप्रवृद्धा विषयप्रवालाः ।
अधश्च मूलान्यनुसन्तानि कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके ॥ १५-२॥

न रूपमस्येह तथोपलभ्यते नान्तो न यादृर्न य सम्प्रतिष्ठा ।
अश्वत्थमेनं सुविद्धमूलं असङ्गशस्त्रेण दृढेन स्थित्वा ॥ १५-३॥

ततः पदं तत्परिमाणित्वं यस्मिन्गता न निवर्तन्ति भूयः ।
तमेव याद्यं पुरुषं प्रपद्ये । यतः प्रवृत्तिः प्रसृता पुराणी ॥ १५-४॥

निर्मानमोडा जितसङ्गदोषा अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाः ।
द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुबद्धुःभसंज्ञैर्-गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययं तत् ॥ १५-५॥

न तद्भासयते सूर्यो न शशाङ्को न पावकः ।
यद्गत्वा न निवर्तन्ते तद्द्वाम परमं मम ॥ १५-६॥

ममैवांशो ज्वल्लोके ज्वल्लूतः सनातनः ।
मनःपष्ठानीन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षति ॥ १५-७॥

शरीरं यदवाप्नोति यस्याभ्युत्कामतीश्वरः ।
गृहीत्वैतानि संयाति वायुर्गन्धानिवाशयात् ॥ १५-८॥

श्रोत्रं यक्षुः स्पर्शनं य रसनं घ्राणमेव य ।
अधिष्ठाय मनश्चायं विषयानुपसेवते ॥ १५-९॥

उत्कामन्तं स्थितं वापि भुञ्जन् वा गुणान्वितम् ।
विमूढा नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानयक्षुषः ॥ १५-१०॥

यतन्तो योगिनश्चैनं पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम् ।
यतन्तोऽप्यकृतात्मानो नैनं पश्यन्त्यथेतसः ॥ १५-११॥

यदादित्यगतं तेजो जगद्भासयतेऽपिबम् ।
ययन्द्रमसि यय्याग्नौ तत्तेजो विद्मिध मामकम् ॥ १५-१२॥

गामाविश्य य भूतानि धारयाम्यलमोजसा ।
पुष्पाणि यौषधीः सर्वाः सोमो भूत्वा रसात्मकः ॥ १५-१३॥

अलं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रितः ।
प्राणापानसमायुक्तः पयाम्यन्नं यतुर्विधम् ॥ १५-१४॥

सर्वस्य यालं हृदि सन्निविष्टो मत्तः स्मृतिर्ज्ञानमपोदनञ्च ।
वेदैश्च सर्वैरलमेव वेद्यो वेदान्तकृद्वेदविदेव यालम् ॥ १५-१५॥

दृवाविमौ पुरुषौ लोके क्षरश्याक्षर एव य ।
क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते ॥ १५-१६॥

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।
यो लोकत्रयमाविश्य भिभर्त्यव्यय ईश्वरः ॥ १५-१७॥

यस्मान्क्षरमतीतोऽलमक्षरादपि योत्तमः ।
अतोऽस्मि लोके वेदे य प्रथितः पुरुषोत्तमः ॥ १५-१८॥

यो मामेवमसम्भूदो जनाति पुरुषोत्तमम् ।
स सर्वविद्भजति मां सर्वभावेन भारत ॥ १५-१९॥

ईति गुह्यतमं शास्त्रमिदमुक्तं मयानघ ।
अतद्बुद्ध्वा बुद्धिमान्स्यात्कृतकृत्यश्च भारत ॥ १५-२०॥

ॐ तत्सदिति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुन संवादे पुरुषोत्तमयोगो नाम पञ्चदशोऽध्यायः १५॥

By : www.PDFSeva.com

Download All Type PDF : <https://pdfseva.com/>

Page 2